DISTANČNÍ VERSUS PREZENČNÍ VÝUKA NA VŠ ANEB „BAKALÁŘEM Z GAUČE...“

DISTANCE VERSUS CONTACT EDUCATION, OR, ”THE BACHELOR FROM THE SOFA...”

Kateřina Kubíková[1], **Aneta Boháčová**[2], **Isabella Pavelková**[3]

[1] Katedra psychologie, Fakulta pedagogická, ZČU, Plzeň
[2] Katedra psychologie, Fakulta pedagogická, ZČU, Plzeň
[3] Katedra didaktiky fyziky, Matematicko-fyzikální fakulta, UK, Praha

Abstrakt
Cílem předkládané výzkumné sondy bylo umožnit evaluaci distanční výuky (dále DV) studentům jednotlivých fakult ZČU. Získané výsledky dále porovnat s již proběhlým výzkumem (Kubíková et al., 2021), který mapoval faktory neúspěšnosti ve studiu na VŠ v prezenční výuce (dále PV). V dílčích cílech se výzkumné šetření zaměřilo na zmapování motivačních pohnutek studentů ke studiu a jejich orientaci na obor, dále byla sledována kvalita adaptace studentů na DV probíhající od LS 2020.

Klíčová slova: *univerzita, distanční výuka, prezenční výuka, rizikový student, adaptace*

Abstract
In the research study highlight to the advantages and disadvantages of distance education from the students' point of view. The results obtained were then compared with earlier research (Kubíková et al., 2021), which mapped the factors contributing to failure in university studies in contact education. Futhermore, we analyse the connection between the students, personality (motivational--volitional characteristics) and their adaptation to distance education.

Keywords: *university, distance education, contact education, student at risk, adaptation*

1 ÚVOD

Přechod na DV v době pandemie postavil studenty a akademické pracovníky do situace, kdy byli nuceni se adaptovat na jiný systém výuky, než byli zvyklí prioritně používat Právě adaptace na změnu ve způsobu výuky, postoje studentů či jejich motivace ke studiu se stala hlavní myšlenkou pro provedení výzkumu. Výsledky zjištění byly pak porovnány s výstupy výzkumu proběhlého v době PV.

2 TEORIE

DV je výuková metoda, při které nedochází k přímé interakci se studenty, ale probíhá vzdáleně formou samostudia za pomoci speciálně upravených studijních materiálů (Eygü & Karaman, 2013; Moore, Deane& Galyen, 2011). DV je v současnosti považováno za slibnou inovaci ve vzdělání díky časové flexibilitě (Allen et al., 2010). Ovšem rychlý přechod na DV postavil mnoho studentů před situaci, kdy se museli přizpůsobit zcela odlišné formě vzdělávání, což na ně kladlo zvýšené nároky zejména v oblasti učení. Již v době před pandemií řada univerzit v ČR bojovala s celkem vysokým procentem tzv. odpadlíků a studentů neúměrně prodlužujících studium. Tímto fenoménem jsme se zabývali v analýzách příčin neúspěšnosti na VŠ (Kubíková et al., 2021) a rozhodli jsme se získaná zjištění konfrontovat s šetřením v době DV.

3 METODOLOGIE VÝZKUMU

Cílem výzkumu bylo sledovat adaptaci studentů na DV a porovnat změny ve studijních návycích studentů v prezenční výuce (PV) a DV. V analýzách jsme se soustředili na rizikové faktory související s neúspěchem na VŠ při DV a PV.

Postoje studentů v době PV jsme zjišťovali dotazníkem vlastní konstrukce o 130 položkách (Kubíková et.al., 2021)., na které se odpovídalo pomocí Likertyho 5 stupňové škály. Výzkumu se zúčastnilo 492 respondentů. Výzkumu v DV jsme použili dotazník (viz. Kubíková et al., 2021) s modifikovanými položkami (102 položek, 2 otevřené otázky). Dotazník byl distribuován online pomocí Google forms. Výzkumu se zúčastnilo 993 respondentů.

4 VÝSLEDKY

Z analýz vyplynulo, že DV polovině studentů nevyhovuje. Rizikoví studenti se hůře adaptovali na distanční vzdělávání (DV) než studenti úspěšní. Muži byli na DV adaptováni výrazně hůře než ženy. 40 % studentů uvažovalo během DV o ukončení studia. Úzkostní studenti preferují DV před PV. Studenti v DV měli větší problémy s timemanagementem a potýkali s nedostatečnou motivaci ke studiu a nižším nabuzením či touhou studovat. DV se však jeví pro studenty jako méně stresující. Výsledky dále naznačují, že není možné konstatovat, který typ výuky je pro studium na VŠ ideální zejména s ohledem na odlišnosti ve studijních potřebách různých skupin studentů (identifikovanými výzkumem, Kubíková et al., 2021).

5 ZÁVĚRY A DISKUSE

V rámci sledování problematiky DV na VŠ se objevilo mnoho studií věnující se didaktickým aspektům výuky (např. Duschinska & High, 2020), ovšem procesu adaptace studentů na DV a porovnání s PV nám není známo, že by nějaká dosud v ČR vyšla. Studie identifikovala kritická místa DV a naznačila rozdíly v adaptaci studenta na studium v PV a DV, které je možno dále zkoumat. Lze konstatovat, že studie přinesla další zjištění pro lepší porozumění problematiky neúspěšnosti na VŠ a nové podněty pro analýzu osobnosti *rizikového studenta VŠ*. Naše zjištění pomohou lépe uchopit kombinovanou formu VŠ studia.

6 LITERATURA

Allen, B., Crosky, A., Yench, E., Lutze-Mann, L., Blennerhassett, P., Lebard, R., Thordarson, P., & Wilk, K. (2010). A model for transformation: A trans-disciplinary approach to disseminating good practice in blended learning in science faculty. In C. H. Steel, M. J. Keppell, P. Gerbic & S. Housego (Eds.*), Curriculum, technology & transformation for unknown future*. Sydney, Australia: The University of Queensland. Retrieved from http://ascilite.org.au/conferences/sydney10/procs/Allenfull.pdf

Duschinská, K., & High, R. (2020). Reflexe nouzové výuky: distanční přednášky předmětu základy didaktiky. *Pedagogická orientace*, *30*(2), 266–281.

Eygü H., & Karaman S. (2013). A study on the satisfaction perceptions of the distance education students.Kırıkkale University *Journal of Social Sciences 3*(1), 36–59.

Kubíková, K., Boháčová, A., Pavelková, I., Štech, S. (2021) *Příčiny (ne)úspěchu na vysoké škole*. Praha: Grada.

Moore, J. L., Dickson-Deane, C., & Galyen, K. (2011). e-Learning, online learning, and distance learning environments: Are they the same? *The Internet and Higher Education, 14*(2), 129–135.